

LUMINARII.

Gazeta Beserecésca, Politica, e literaria.

Cu pre Gratiosa invoientia.

Miercuri

Nr. LV.

14 Ianuarie. 1848

VIENA, 9 jan. st. n. Inaltiele Sale cesaree, Serenismulu Domnu Archiduce Franciscu-Carolu, ca protectoriulu insocirei vienesse universali de ajutoventia, si Serenism'a Domna Archiducesa Sofia, bene voira cu induratate atramite aceiasi insocire spre largirea lucrarei sale un donu mar'animosu de trei mie fl. in c. m. (W.Z.)

Viena, 8 jan. Dein pre Inalta Ordenela, se va portá un doliu de Curte prentu Inalt'a Sa regia Eugenia Adelaide Luisa, principes'a de Orleans, dela 9 jan. incependu prein 12 dile, de preuna cu celu prentu Inaltu repausat'a Maiestatea Sa Serenism'a Domna Archiducés'a Maria Ludovica, Ducésa de Parma.

Viena, 31 dec. Prein o scrisoria aici eri sosita dela Seren. Curatoriul al Academiei ces. Domnulu A. Duce Joane, a 2. febr. 1848 e determinata spre deschiderea solene a Academiei scientieloru.

Viena, 1. 13 jan. Gazet'a Vienese publica urmatoriele marturisiri de pre Inalt'a favore Ces. R. catra barbati straluciti ai patriei nostre:

Maiestatea Sa Ces. R. cu pre induratate bene voi a tramite catra Cancelariulu de Curte Transilvanicu, L. B. de Josika urmatori'a pre Inalta scrisoria de mana:

Care L. B. de Josika!

Prein manuducerea decursei diete transilvanice-mi facurati mie si tiei servitiuri. atatu de esentiali, catu Io cu ocasiunea, candu la propusele vostre impartiu altoru barbati, ce mai alesu au fostu lucratori intru promovirea acum memoratei stari salutare, marturisirile recunoscentiei mele, de o data cu bucuria voue insive ve esprimu de plen'a mea multiemire cu ostenelele vostre cu succesu incorunate.

Viena, 1848. 10 jan. FERDINANDU, m. pr.

Cu pre Inalta scrisoria de mana de 10 jan. a. c. Maiestatea Sa se indurá a conferi Gubernatoriulu R. a Transilvaniei, Comitele Josefu Teleki, Crucea-mare a Ordului ces. austriacu Leopoldinu.

De odata Ces. R. Maiestatea Sa se indurá fora taxa a conferi:

Presidentelul Staturiloru Transilvaniei, L. B. Franciscu Kemény, Crucea-de-Comandatoriul a Ordului Ces. austriacu Leopoldinu.

Cancelariulu provinciale, Comitele Ladislau Lázár, — si Supremulu Comisariul provinciale, D. Josefu de Bedeus, demnetatea de Consiliariu intimu.

Consiliariulu guberniale si Comite Supremu al Dabocci, L. B. Ludovicu de Josika, Crucea-mica a Ordului R. Ungurescu a St. Stefanu.

Comitelul Supremu al Comitatalul Albei diosul, L. B. Nicolau de Bánfy, — si Camerariulu C. R. si Regalisti, Comitele Dominicu Bethlen,

Crucea-mica a Ordului Ces. austriacu Leopoldinu. Asesorulu actuale a Tablei R. judiciarie in Transilvania, D. Daniele de Szentiványi, — si V. Comitelul Comitatalul Solnocu de midilocu, D. Alexiu de Bálinth, demnetatea de Consiliariu Regiu.

In urma bene voi M. Sa pre fostulu deputatu al Cetatei de Gherla, D. Adeodatu Jakab, cu induratate al radica la starea nobilitaria a Transilvaniei.

Viena. Maiestatea Sa Ces. r. ap. pre gratiosu se indurá a denumi pre Comitele Dionisiu Kálnoky de Comite Supremu al Comitatalul Albei superiori, — ér' pre Asesorulu ord. la Tabl'a regia Emericu Kozma de Comite Supremu al Solnoculu dein la-intru.

POSITIONU, 7 jan. st. n. Consuaturile in-
terrupte de 11: 23 dec. a. tr. incepunduse érase, in dju'a mai susu insemnata se tienú a XVIII Siedentia dietale la Tabl'a SS. si OO-loru, unde Representatiunea si proiectulu de lege despre limba si natiunaletate ar' fi fostu se fia obiectulu dilei, ci in urm'a proiectarei lui L. Kossuth (dep. Pest.) se retransmiseru la Siedentiele cerculari prentu a se modifica si redige de nou. Mari'a Sa r. Personale (Joane Zarka) postindu SS-loru anu nou ferice, in numele acestor'a regratulá canoniculu de Strigonu B. Rudnyánszky; si de o data se denumi deputatiune si spre gratularea Magnatiloru.

In Sied. dein 8 jan. st. n. renoinduse desputele asupra limbii ungueresce, al 3 § dein legea proiect. carele dice: „Limb'a invetiaturei publice exclusive va fi totu cea ungueresca“; ast' forma se va modifica: In scolele scientifice publice si institutiele publice de educatiune limb'a invetiaturei publice va fi exclusive cea ungueresca; ér' in scolele elementari, unde limb'a ungueresca sese invetie cu oblegare, spre a se introduce ea de limb'a invetiaturei publice, cu cantare la cercustari voru despune jurisdictiunile competenti.

In Siedenti'a cerc. dein 10 jan. se inchiá nou'a revedere a proiectulu de lege prentu limb'a ungueresca. Dupa aceea se presentá petitiunea rogatoriloru dein „Parti“ (pre loculu antaiu b. N. Vesselényi si apoi 250 subscrietori). Carea petitiune dupa cateva despute se ceti. Er L. Kossuth descoperi, cum cá nu numai in urm'a petitiunei cesteia, ci in generariu catu mai curundu si-va face proiectulu in caus'a „Partiloru.“

In Siedenti'a dein 11 jan. deputatiunea verificatoria presentá registrulu membriloru Tablei. In 3: 15 jan. L. Kosuth facu proiectu in caus'a „Partiloru, carele se acuprense fora neci o contradicere, asia ca In. Sa Palatinulu se fia rogatu, ca catu mai curundu se midilocesca reinsenuarea „Partiloru“ catra Ungaria.

Posioun, 12 jan. st. n. in Siedentia Magnatiloru se pertracta anunierea Tablei de giosu in obiectulu portarei comuni a greutatiloru tieriei. In facie cu asta anuniere comit. Ant. Széchen fece proiectulu urmatoriu: Magnatii credu, căsi voru impleni chiamarea, deca pentru acoperirea lipsiloru publice, cu SS. si OO. pre calea despusetiuniloru legali lucrandu impreuna se voru nezu, ca se iee parte dein greutatile tieriei clasile natiunei care pan'acum erau scutite de asemene greutati. Ei insamna, ca de ora ce in diet'a tr. enuciara, cumca spre scopuri publice postescu fundu de bani satoriu, inca atunci nu se pusera contra, ca principiulu de portarea comune a greutatiloru se se aplece la cassa baniloru tieriei ce s'a planizatu, si pre carea si acum o socotescu a fi neincungiuratu de lipse; si precum atunci, asia si acum credu, cumca chiamarea legislatiunei nu sta in enuciarea principialoru generali, ci in aloru aplecare speciale.— Mesur'a pre carea o suatuescu cercustarile la pasiulu antaiu, asecurarile cerute de constitutiune, garantiile pretense de posibilitatea ordului bunu si a succesului sunt pre care Magnatii le judeca de nesce conditiuni, care absolutu necesarie, sisu convencuti, cumca financia regnicolare numai singuru pre asta cale se pote infienti. Bucuros se invoescu, ca se se esmita o deputatiune regnicolare. Dar' fiendu ca dupa cele mai susu dise destinctele portari de greutati memorate de SS. si OO. pertracteza numai intrebarile aplecatiunei speciali a principiului, Magnatii socotescu, ca va fi mai amesuratu scopului, deca catu e pentru aste specialitati enuciarea resoluta a voientiloru sale o voru sustiene pre atunci, candu deputatiunea regnicolare si va gata operatulu ce va desfasiura tote aceste. Causele sunt:

Pentru ca asertulu SS. si OO-loru, cum ca in patri'a nostra nu e de a mesura folosirea funtiloru dupa lipsi, ci acoperirea lipsiloru dupa funti, si ei (Magnatii) lu-lasa n locu, si catu e pentru clasile scutite pan' acum de ordenaria portare a greutatiloru, nu potu trece cu vederea relatiunile loru desfasiurate subtu influenti'a tiesetureloru constitutiunali; si mai incolo au si acea causa: au succedeva a afla midiloce de acele, a suatu de a cele asecurari impacatorie, si a deschide funti atatu de aplecabili, catu pre lenga acele impartesirea nobililoru in spesele administratiunei deinla-intru a con. turiloru, pre cum se proiecta de SS. si OO., se na impedece intemeierea unei casse regnicolari respunditorie scopului? aceste inca nu le potu judeca. Nu se punu in contra, ca esmitendei deputatiuni se se de o ast' forma de instructiune, care destinctele portari de greutati memorate de SS. si OO. se le transpuna deputatiunei cesteia spre conferentia. Si asia cautandu la aceea, ca deputatiunea se aiba misicare libera, si ca sese crutie si tempulu, ar' fi aise da de instructiune:

„Ca in catu va pote se folosesca operatulu deputatiunei financiari dein diet'a trecuta;— se insenne funtile, dein care s'ar pote aduna cerut'a potere de bani;— se insire obiectele lipsiloru publice, investitureloru si aministratiunei publice, ca acoperirea seu imbunatatirea speseloru acestora acum indata dein aste funti se se pota intempla;— se proiecteze sum'a, pre care prein lege nemidilocitu cu intregu ar' fi a se indetora se platessa nobilimea si cei ce prein lege se tienu de ea, pre cum si cealalta parte a locuitoriloru patriei;— se lucre proiectu, ca cum s'ar pote deschide funti indirecte; precum si catu e pentru reparitrea,

adunarea, manipularea sumei asceptante dein direct'a portare a greutatiloru, si catu e pentru sistem'a garantiiloru ce se ceru la aceste.“— Pentru proiectulu acest'a in Siedentia de adi cuventara 9, er' pentru anunierea Tablei de giosu 5 insi. Consuatiunea nu se inchia.

PEST, 14: 26 dec. Academia unguresca-si tienu astadi a XIII Siedentia publica in Sala cea mare a Comitatului Pestei. Andrei de Fay deschise Siedentia ca presiedente cu un cuventu plenu de potere si medua. Dupa cuventulu de deschidere Secretariulu lese lucrările Societatei de subtu decursulu a. 1847. Urmă dupa aceea referat'a de impartirea premiilor, Premiulu mai mare de 200 galbeni imp. se ajudeca opuriloru filosofice compuse de DD. Gustavu Szontagh si Jos. Purgstaller.

SABIU, 2: 14 jan. Eri dupa amedi sosi aci Exc. Sa r. Tesaurariu Comit. Emericu Mikó. O deputatiune a incl. magistratu si comunitate condusa de judele scaunului D. S. Schreiber esi inaintei pan' la Secele spre a bene ventu acolo pre Exc. Sa. O mare parte a personagiului tesauriariale ascepta pre Exc. Sa la Cristianu, si o gratula cu solenitate. Dupa inchierea representarei in teatrulu privatu personagiulu Tesaurariatulu produse Exc. Sale parada cu facie. (S. B.)

PRINCIPATELE ROMANESCI.

BUCURESTI, 27 dec. Inalti'a Sa Principele domnitoriu tramise catra ministeriulu celoru dein la-intru un mandatu cu datu de 19 dec., spre a convoca Adunarea Staturiloru pre 12/24 jan. D. Metropolitu, ca perpetuulu Presiedente al aceia fu inscientiatu de Maria Sa prein o anumita scrisoria despre aceea. (B. Z.)

Gazet'a germana dein Bucuresti face de mentiune acea Corespondentia dein Foia de septemana germana dela Brasibu, nr. 104, in care se scrie: Cum ca in noptea dein 5/17 dec., doi omeni acoperiti pre facia si domnesce imbracati astrinsera pre o mosia de acolo cu amenitari a merge cu densii legandui ochii, la o donna asemenea larvata, ce era in dorori de nascere, careia dupa cei ajuta, fu astrinsa a arunca tenerulu nascutu in focu; dupa care apoi biet'a mosia erasi fu dusa inapoi intr'acel'asi modru a casa.—Dupa asemene scri, dein mortile pripite, cum fu a unui teneruboiaru, aflatu mortu in cale, se paru a se teme, ca a sositu coler'a in Bucuresci.

A N G L I A.

LONDON, 3 jan. st. n. Jurnalulu Times (l. tains) dice: Dein respunsulu, ce de una dilu dede lord Landsdowne in Camar'a de susu la intrebatiunea de tramiterea lui lord Minto in Italia, urmeza de sine cum ca un'a dein antaiele mesure ale guberniului dupa ferialu parlamentulu va fi intruducerea unui bilu in parlamentu spre laturirea dubietatiloru legali, ce stau asup'a relatiuniloru nostre diplomatece cu scaunulu pontificiu.

—Lucrarile de a pune in statu de aparare costele tieriei de catra continente se urmeza cu un focu, catu s'ar crede ca Anibal e la porta, cu tote ca unele jurnale, frica de o apropo bataia si ingrigirea ca, la acea templare, Anglia nu s'ar fi aflandu in statu de deplena aparare, o descriu ca un capriciu. Reginea e inse pentru acea idea, si mai multu de 75 noue nai se lucre, er' dupa ferie pote si alte mesure se voru propune de inmultirea si formarea militiei pamentesei.

FRANCIA.

DOUA templări de mare momentu cuprân-
dea cu inceputulu anului nou animele franciloru:
mortea principesei Adelaide, sororei Regelui,
ce inscientiară cu nr. trecutū, si supunerea lui
Abd-el-kadir. Referatele despre aceste doué tem-
plari sunt asia de copioase, catu nu potemu de
catu numai cu datele principali a ne cuprân-
de.

PARIS, 31 dec. st. n. Dn'a principesa Ade-
laida muri adi-nopte in palatiulu Tuilerieloru, la
3½ ore demanetia. Inalt'ia sa eră nascuta in pa-
latiulu regale, 23 aug. 1777.— Regele pierde in-
tr'ins'a nu numai o sora cara, carei portă numele
cu nobilitate, ci si o sócia credentiosa, cei urma
tote templarile asia diverse ale vietiei, una a-
mica, care nu asteptă ariderea fortunei spre a se
alipi fora despartire de sortea frate-sen. Calami-
tatile, inca si cea mai cumplita de tote, a exili-
ului, incepura acesta unire ne despartita, ce nu
se potū deslegă de catu prein morte.—Mortea des-
noda frumusielu, ca si candu iar respectă despar-
tindui, acele legaturi, ce inmodă impreuna aceste
doué ursite asia intime, aceste esistentie asia
simpatice, aceste doué anime asia strinsu unite,
catu se pareau că acelesi pulsări le facu se ba-
ta . . . De multu tempu Dn'n'a Adelaide langedi-
diă espusa ului reu seriosu, cei storcea pre ince-
tu pucinele poteri, cei mai lasase templarile, o-
stenelele si amaritiunile unei carari indelungate.
. . . Ea se stinse in braciule Regelui, fora sufe-
rentie, fora scuturări, mai fora agonia, subridi-
endu mortei ce o putū prevedé, ci a carei amare
loviture nu a semtitu. Acésta anima semtitoria se
parea inca dormitandu, candu ea eră despartita
de al ei acóperementu peritoriu. Dn'n'a Adelai-
de eră morta acum, candu ei socotea se o de-
stepte, etc.

Abia de pucine dile in cocé, D. principesa
Adelaida eră lovita de epidemi'a domnitoria, a
careia loviture, pretotendenea airia neinsemnate,
ingreniara intr'insa fatem'a de care Inalt'ia sa su-
ferea demultu. Intr'aceia starea ei nu se pareă a
insuffă ingrigiri serioase de catu numai de eri. In
30 dec., ea se scolase, neplanguenduse de catu de
o pierdere de poteri preste mesura. Ser'a acu-
prinse pre Rege si fameli'a regesca. Ea discură
cu ducele de Montpensier de cumpararea unoru
obiecte destinate de donuti pre anulu nou, inca-
si si esprimise sperarea, de a poté fi de facia cu
MM. LL. la bune-orările de la anulu nou, ci, sie-
diendu. Mai tardiu intr'aceia sera, Inalt'ia sa a-
dormi in scaunulu-cu-spate. Somnu-i eră dulce ne
dandu vre un semnu de greutate; resuflareai eră
usiora si firesca. Regele intră in camar'a princi-
pesei, ce inca totu dormia; si esī nedesteptanduo.
Mai apoi, mediculu Inaltiei Sale apropiă de ea,
si cautandu cu luare a mente inceptu a nu se in-
crede acestei somnoratiuni atatu de lunge si nen-
cetatorie. Curundu dupa aceea semne de ogrenta-
te mai adeverita dedera acestui somnu asia pa-
catu caracterulu lui celu adeveratu, care eră in-
ceputulu agoniei principesei. Regele alergă spai-
mentatu; tota fameli'a fū inscientiata; si dupa pu-
cine minute, regele, regin'a, principii si princi-
pesele incungiurau scaunulu agonizantei princepese,
careia in midiloculu lacremeloru si rogatiuniloru
toturoru aloru sei, ce stau ingenuchiati inaintei,
luă ajutoriulu relegiosu ce deschide ceriulu ani-
mei crestine. Pucine momente dupa aceea, Do-
mn'a Adelaide eră stramutata la alta vietia.

Jurnalulu de curte, dein carele traseramu a-

cestea adauge: Infortuniulu e mare, pierderea fo-
ra de ase mai poté suplíní. Ci regelui mai rema-
ne fameli'a, bucurie nenumerate prentu dilelei
betrane, mari si grele deregatorii prentu lucră-
rea si consantirea lui.—Inse cu tote acestea, nu
se pote negá că acea templare a misicatu pre Re-
gele pan'in adunculu animei, vedienduse, candu
neci socotea, deodata lipsitu de acesta scumpa lui
soru, in carea avea tota incredentiarea, si de ca-
rea elu e mai betranu cu patru ani. Scuturarea
acésta, prelengatota asecurarea jurnalulu de cur-
te, pote se influessa in insasi sanetatea si vietia
regelui. De unde pre lesne se intielege misicarea,
ce produse in totu parlamentulu francescu aculu
adunatu, precum vomu vedé, acesta templare, ce
prentu potentiosele ei urmari le insuffa toturoru
ingrigarea, prentu starea a tota Francia subtu uli
rege minorene, si pacea a tota Europa.

Intr'adeveru, amendoue Camarele prein mi-
dilocirea presiedentiloru sei-si esprimira de buna
voia catra Rege, dorirea ce o semtiau de ai mar-
turisi, intr'acésta cercustare durorosa, simpatia,
misicarea si respectulu loru. Regele inca se gra-
bí a le respunde prein organulu ministriloru sei,
cum ca va se acoprihda cu multiemita aceste
marturisiri, ca singura mangaiarea potentiosa in-
tru afund'a amaritiune, ce asia neprevedintu l'a
asupritu. De o data dede Regele ordeni, de a
contramandá tote receptiunile mariloru corpuri
ale Statulu, ce erau se aiba locu la 1 jan. in
palatiulu Tuilerieloru, pre cum erau inscientiate.
Singure Camarele parlamentulu fura scose afo-
ra.—La trei ore Cancelariulu Franciei fū lasatu
in laintru, merguendu incongiuratu de cancela-
ri'a sa inaintea Camarei Pariloru in uniforma si
in cea mai mare complenirea toturoru membrilo-
ru ei. Regele intră in sal'a tronulu insocitu de
Regin'a, Dn'n'a ducés'a de Orleans, principii si
principesele fameliei regie, toti in doiu mare. Re-
gele si principii in fracu negru. M. Sa respunde
cu lacreme si sughitiuri discursulu Cancelariu-
lui. . . Camar'a Deputatiloru inca, dupa comple-
tarea Cancelariei sale aleguendu pre D. Lacrosse
de a patru Secretariu, si la propusetiunea nou-
lui presiedente aprobata prein unanimitatea to-
turoru membriloru de facia, fora alegere de parti-
de au opiniuni, inca se duse la palatiulu Tuile-
rieloru in corpu, cu ai sei oficiari inainte. La
patru ore ea fū inaintea Regelui, mai numerosa
de cum nu se arată aculu de multu tempu; toti
Capii diferentiloru fractiuni ale opusetiunei di-
nastice, precum DD. Thiers, Dufaure, Odilon-
Barrot si Rémusat, tienendusi a fi de onorea lo-
ru ase insoci colegiloru sei dein partea conser-
vativa, intru un ambletu insuffatu de un senti-
mentu de simpatia via prentu o dorore asia ma-
re. . . Presiedentele Sauzet, espresse de nou, ca si
in Camara, acésta sincera misicare semtita de
toti. Regele nu potū respunde mai antaiu de ca-
tu între plansuri, ci mai incolo intarin-
duise cuventulu, multiemi cu vietate Camarei, si
se ferici vediendu asia numerosa in acestu ma-
re doin al fameliei. Toti ministrii astatura facia.

Regele luă doiulu pre doué luni, inceptendu
dein 31 dec.

Corpulu repausatei mane se va espune intru
o capela in Tuilerie, ér' inmormentarea se va
tiené miercuria venitoria in Dreux (l. Drö) in
capel'a regesca.

Se dice, ca repausat'a in testamentusi lasă
Ducelui de Nemours padurile dela Crecy si Armain-
villiers, Principelui de Joinville padurea de la Arc, ér'

ducelui de Montpensier mosi'a frumoasa dela Randalan cu castelulu maritu si infrumosiatu de ins'a. Asia J. des D. Ci jurnalulu *Univers* scriea, cum ca averea principesei s'ar sui la 100 milioane, ci mai adeverata se pare sum'a de 60 milioane fr. (24 mill. fl. c. m.). Dein acesta suma, care inse intréga va remané in manule Regelui frate-sen pan'la morte si numai interesulu de 3 percentu va avé a plati legatariloru, ducelui d' Aumale se venu 1,300,000 fr.; Reginei Belgiloru si principesei Clementine, nepoteloru de frate, cate 4 mil. fr.; Comitelui de Paris, principele ereditariu, 1 milion fr.; ducelui de Chartres, fratele aceiului mai micu, 2 mill. fr., si tenerului duce de Wirtemberg, fiulu repausatei principese Maria, asemenea 2 milioane fr.; in urma pentru institute pioase si fapte de meserere un milionu. Venitululu pre' anu al principesei se suiá la 1,800.000 fr. (720,000 fl. c. m.).

Cadavrulu principesei se inmorménta miercuri 5 jan. in Capela regia dein Dreux cu o mare pompa funebre, fiendu de facia regele si mai intrega fameli'a regia; dein Statulu preutiescu functionara la asta cerimonie: A. Episcopulu titulariu de Chalcedon, Episcopii dela Versalia si Evreux (I. Evró) cu mitrele in capu, Capitululu capelei regie dein Dreux, si 200 preuti dein diecesile de Chartre si Evreux, in suprepelicia.

DATELE despre supunerea lui Abdelkadir, dupa ce nu ia mai remasu altu midiu de a scapa dein manule ostei marocane, prein care eroice cu sabi'a in mana - si fece cale, de catu a se supune generositatii francesci, danduse de buna voia prensu principelui d' Aumale vice-regelui Algeriei, sunt mai multe de cate sele potemu insemná astadi tote. Scirile mai noue aducu, cum ca Emirulu acceptatu ca totu respectululu, si asecuratu dein partea principelui d' Aumale de a fi tractatu cu generositate, se si tramise in Francia, si in 29 dec. ajunsu in Toulon, unde va asteptá nou'a demandare dein Paris, in catrau se se tramita. Emirulu ceruse a fi tramisu in Siria, au Egiptu au la Meca, ci se pare ca mai antaiu va fi chiamatu la Paris. Acésta templare facu mare bucuria franciloru, ci oposetiunea si de aici vré a trage cause de acusare asupr'a guberniului, si a pretende, ca nu se cuvene a tiené cuventulu datu rebelului. In Anglia inca nu se pare a faee pre' buna impresiune, in catu se pote judecá dupa Times, carele adauge: „Cum ca e de ase asteptá, ca Abdelkadir se intempine dein partea franciloru o tractare, ce se cuvene unui eroicu si nefericitu inimicu.“ Asia dar' una mai buna, de cum intempina Napoleon in pamentulu ospitale al M. Britanie.

Abdelkadir se pare nascutu in 1808. Mam'a sa, carea-lu comiteza in acestu esiliu in adunci betranetie, se dice a fi muicere avendu educatiune literaria, ce e raru la orientali. Elu e de statura de midilocu ci vertosa, de o figura blanda mai multu mistica decatu belicosa. Colorea galbina n'are puritatea deplénita a arabiloru de distinctiune; cusemne menunte pre' facia, ce se paru de versatu. In midiloculu fruntei are unele urme de punture cu aculu. Barb'ai e forte negra ci nu tufosa, si ése ascutita. Fisionomi'ai intielegutoria, ochii mari si negri au o cautatura aspra si domnitoria. Inbracamentulu simplu, fora luxu, inca si nu destulu curatu. Soldatii si-aducu a mente a fi tempinatu de dieci de ori o atare fisionomia in luptele cu arabii.

I T A L I A.

ROMA, 14:26 dec. In Consistoriulu, ce se va tiené curundu cu inceputulu anulului nou, se astépta a se numi mai multi Cardinali. (Noi adaugemu adi in supl. Cuventulu S. Sale dein 17 dec. ca unulu deiu cele mai insemnate de in cautarea politica si relegiosa).

CARE E CARTEA MAI VECHIA ROMANÉSCA?

(Capetu)

Datulu este certu, ci care a vediutu, si cine scie ceva de Catechismulu acestu dein Sabiiu? In Bibliotec'a Monasteriei de aici vedinramu inainte de vreo 10 ani un catechismu micutiu in 12°, fora inceputu, si fora capetu, ce nu amu potutu sci de candu si de unde este tiparitu. Neputendu lu acum avé a mána, nu potemu judecá mai aproape. Totu ce ne aducemu a mente dein elu, e ca erá intru intrebare si respunsuri, in formatulu aretatu, si ca cuventele rom., ce cartile baserecesci le scriu fora vocali in capetu, aici erau pretutendinea scrise cu 8. Form'a tipariului inca nu semená cu neci unulu dein cate amu vediutu vechi romanesci. Erá acest'a catechismulu de Sabiiu, au altulu careva? Judece carii potu.

Noi inse, carii anevoia ne potemu covinge, ca literatur'a rom. se se fi inceputu dela formatu asia amaritu, pre candu autoretatea cartiloru sante se pare a nu poté fi reprezentata de catu cu formate in folio au celupucinu in 4°, suntem plecati a crede, pan'un'a alta, cum ca catechismulu de Sabiiu trebui se fia intr'un formatu mai mare.

Aci se mai pote pune si acea intrebare: ca ore sasulu sciut'a a nume, ca cartea tiparita in Sabiiu a fostu intr'adeveru Catechismu si nu alta? Noi pre dereptate neci astadi nu potemu pretende, ca alienii se ne cunosca literatur'a, cu atátu mai pucinu pre acele tempuri. Si inca, dupa referat'a sasului: asta carte preotii o pretiuan ca o santitura. Cum ca romanii pretiuescu multu cartile de basereca, S. Scriptura, Pravil'a, Cazanie etc., e cunoscutu; dar' Catechismu, candu a fostu la romani vreodata asa pretiuitu cá cartile sante? Asta ne aduce se prepunemu: ca catechismulu de Sabiiu a fostu o forma de invetiaturi, cum sunt Cazaniele, pote numai catu erá cu intrebare, au si fora intrebare; ér' titlulu de Catechismu ia datu sasulu numai intru intielesu mai latu de invetiatura au paucenia. Si dreptu ar' fide mirare, ca acésta carte se fia asia mai de totu ne cunoscuta romaniloru.

Noi dar', in lips'a altoru mai certe, ne prepunemu, cum ca Catechismulu de Sabiiu, nu e altulu de catu Cazania fragmentaria, de carea airea (la nr. XXV a Principialoru) amu graitu, si carea si mainainte nis'a parutu mai vechia decatu Cazania dela Brasiovu. Dupa cum inse exemplariulu nostru e trunchiatu de inceputu si capetu, si nu amu potutu alta aflá, de catu ca s'a tiparitu cu spesele lui Forró Miklós, rogaramu pre laudatululu D. Secretariu, se bene voiesca aflandu a ne impartasi, pre candu a custatu acelu Forró Miklós, carele de alt mentrea se pare a fi fostu calvinistu. D. Secretariu fu asia bunu, a ne apromite cererei nostre, si rezultatulu dein acestu si altu puntu aflandulu, nu vomu intardiá victinindu alu face cunoscutu.

CUVENTULU S. SALE PAPA PIU IX

in Consistoriulu dein 17 dec. 1847.

Venerandî Frati!

Asiediati fiindu Noi fora de ver' mî meritu al' nostru, ci numai dein ne strabatuta judecata D.dieesca in acêsta catedra a Principelui Apostoliloru, abiã inca luandu a mana guberniulu Baserecei Catolice, intorserenu catra Ispania curele nostre apostolesci si ingrigiri, cum voi bene sciti, Venerandî Frati. Si cugetandu cu prè mare dorore a animei nostre damnele pre grele, de carele erã sfasiata acea mare si straluminata parte a turmei catolice, nu incetaramu ore-candu de a inaltia cu umilientia adese si fierbenti rogatiuni catra D.dieulu plenu de meserere, cã se bene voiesca a radica acele Baserece dein amaritiunea in care jaceau. Neci multiemiti cu atat'a, asia dein deregatori'a ministeriului nostru apostolescu, catu si dein particulariu sentiu de caritate parentesca catra acea stralucita natiune, fumu mai cu asupra ingrigiati a ne apuca se componemu acolo lucrurile relegiunei nostre prè sante. Si dupa ce predecesoriulu nostru Gregoriu XVI, de santa memoria, incepuse a provede cu pastori de ai sei unele diecesi de incolo de mare acelu regatu, si puse in tienute departate; Noi mai cu asupra ne ingrigiramua dá si altoru mai multe baserece vacanti dein acel'asi regatu, puse in contienutulu Europei; noi Episcopi demni de atat'a ministeriu, si asia a duce in capetu ce acel'asi al nostru predecesoriu, prevenitu de morte, nu potuse implenire. Dein acelu scopu tramisemu in Ispania, insocitu de a nostre scrisori, catra prè car'a nostra fia in Is. Chr. Maria Isabela regin'a catolica, si prevediutu cu facultati si instructiuni acomode, pre venerandulu frate Juane A. Episcopulu de Tesalonica, barbatu recomendatu dein destulu prein intregatatea, invetiatur'a, prudentia si sciuntur'a intru tractarea negotialoru, prentu ca nemica se nu lase, ce ar' poté fi folositoriu spre a vendea cele stricate alui Israel, si a promovî benele relegiunei catolice; si intre altre lucruri se ne puna in stare de a poté bene asecurã veduvele baserece cu pastori idonei. De unde, ajutorindu D.dieu Parentele prè mesereosu cu a sa meserere doririle si ostenentiele nostre, statorindu precum bene sciti cu mare mangaiare a animei nostre vre o cativa Episcopi intr'acele parti, astadi potemu asecurã mai multe altre baserece catedrali si metropolitane dein Ispania vacanti de multu tempu cu aministrare canonica de ai loru pastori, si asia ale provede spre marirea lui D.dieu, spre benele relegiunei catolice, si mantuirea sufletesca aceloru ni prè dilecte. Ce sperãmu ca va se si fia intru venitoriu, dupa ce dein relatiunea Venerandului nostru frate delegatu, si dein faptele de densulu acuratu culesc, aleserãmu spre a fi destinati a administrã si gubernã acelesi diecesi, persone prevediute cu talente necesarie prentu a eserce cu folosu si cuvenentie ministeriulu pastorescu. Si inca avemu incredentiarea ca vomu poté alerga catu mai curundu intru ajutoriulu veduviei celoralalte baserece ale aceluasi regatu, precum si cã, plecãnduse acum lucrurile spre mai bene, tienendu inca favorea maiestategi sale catolice si zelosele grigi ale delegatului nostru, vomu vedé si intr'alte negotia

ale relegiunei, multiemita lui D.dieu, incorunate cu esitu ferice doririle si scopurile nostre.

Mai este si alta prè larga tiera, subtu dominiulu altui mare Potentatu, in carea negotiale relegiunei catolice batute de multe si prè grele calamitati tienura in multi ani intru strimtorare pre acel'asi Predecesoriu al nostru, de s memoria, si reclamara pan' astadi cele mai de frunte ingrigiri ale nostre. Adeveratu, dorulu nostru ar' fi fostu, de ave poté face adi cunoscutori de bunulu esitu, ce in ore ce partecredeamu cã vomu fi potutu obtiené. Neci lipsira unele jurnale a asecurã ca asta s'ar fi templatu cu fericire. Noi inse nu potemu ave anuncia aci decatu numai vertos'a speme, fiindu intariti, ca D.dieu prè potente si mesericordiosu va cautã cu induratate spre acei fii ai baserecei sale cu atata nevoientia cercati si va benecuventã curele, cu carele ne nevoimu a imbunetati acolo statulu relegiunei catolice.

Acum mai incolo ve cumuhcãmu, o venerandî frati, ne spus'a nostra mirare, de care fumu pre viu atensi, abiã venindune a mana o scripsoria facuta publica prein tipariu, dictata de o persona respectanda in demnetatea baserecesca. De ora ce vorbindu acel'a in scrisori'a sa de unele invetiature, cele numesce traditiuni de ale baserecei patriei sale, si cu carele se pretende a se combinã drepturile acestui scaunu apostolicu, nu se rusinã a dice, cum ca noi multu socotim aceste tradetiuni. Destulu inse departatu, o frati venerandî, ne fû totu de a un'a acea mente, au celu mai micu cugetu, de a ne departã macar' intru un momentu dela regulele predecesoriloru nostri, au a incetã de a conserbã si aparã ne atensa si neviolata autoretatea acestui scaunu apostolescu. Noi apretiuim in adeveru tradetiunile particulare, ci numai cele ce nu se desunescu de intiesulu baserecei catolice, si in specie respectãmu si vertosu aparãmu cele ce sunt de plenu conformate tradetiuniloru a alte baserece si preste tote ale acestei baserece Romane. Cu carea intr'adeveru, sierbindune cu cuventele S. Ireneu, prentu marimea ei e de lipse, ca tota baserec'a se se conformeze, adeca credentiosii ori-unde sunt, in carea totu dea un'a si ori undedeei setienã aceeasi tradetiune, ce o avura dela Apostoli (contr. haer. III, 3).

Mai este inca si alta cauza, ce prè multu necutremura si ne strabate. Nu ve este fora indoiela ne cunoscutu voue, venerandî frati, cum ca multi deintru inimicii adeveratategi catolice mai alesu in aceste tempuri facu tota nevoientia, spre a asemenã invetiatur'a lui Christosu cu monstrosele erori de tota sortea si ale amestecã intr'insa, machinandu asia alati catu mai multu impiã sistema a indiferentismului catra ori ce relegiune. Mai de curundu, apoi, lucru infioratoriu de spusu, se aflara unii, carii o atare rusine alipira numelui si autoretategi nostre apostolesci, si nu se intloira a ne face orecum partasi nebuniei loru, si favoritori acci sistemu impie. Atari omeni, misicati de decretetele (adeveratu nu straine de santi'a relegiunei catolice), carele prentu benele publicu si spre crescerea bunei stari judecaramu a le luã in unele negotia tienutorie de principatulu nostru civile, si de iertarea in dilele de antaiu ale pontificatului nostru ce bene voiramu a dá unoru supusi ai nostri, voira a coniecturã, cã noi amu cugetã asia cu patima de ori ce credentiosu, cum ca ar'fi in calea mantuirei,

si intr'asemenea ar'poté ajunge la fericitatea eterna nu numai fii baserecei, ci toti altii ori catu taiati de catra unitatea catolica. Cuventele ne lipsescu de infiorare, ce se pota dein destulu a lapedá acesta noua si cumplita strembetate asupr'a nostra. Noi intr'adeveru amamu cu celu mai dein la-intru afectu pre toti omeni, nu inse alt' mentrea de catu in caritatea lui D. dieu si alui Js. Chr. domnulu nostru, carele vení se cerce si se salveze ce erá pierdutu, carele morí prentu toti, si voiesce toti se se salveze si se vena la cunoscenti'a adeverului. Spre care scopu tramise discipulii sei in tote laturile lunei, a predicá toturoru evangeli'a, anunciandu ca se voru salvá cei ce voru crede si se voru botezá, si dein contra cum ca curre catra pierdiare ori cine nu crede. Acurra dar' ori cine vré a fi salvatu la colomn'a si fundamentulu adeverului, la basereca, acurra adeca la adeverata baserec'a lui Christosu, care in Episcopii sei, si in capulu mai deasupr'a al toturora, Ponteficele romanu, are o sucesiune ne intrerupta de la autoritatea apostolesca; carea nemica alta nu avú neci odata la anima, de catu a predicá si cu tota nevoienti'a a conserbá si apará invetiatur'a, dein demandarea lui Christosu prein apostoli anunciata. Care basereca de la tempulu apostoliloru crescú in midiloculu dificultatiloru de tota sortea, si alesa pretutendeni prein stralucirea minuniloru, latita prein sangele marturiloru, nobilitata cu virtutea marturisitoriloru si vergureloru, intarita cu marturiile si pre intiepletele scrise ale parentiloru, in flori si infloresce in tote anghiurile pamentului, si frumosa prein deplinita un mea credentiei, a sacramentelor si a venerandului seu guberniu, pre largu stralumineza. Noi dara, carii, bene ca nedestuliti, si edemu pre acesta pre inalta catedra a Apostolului Pietru, pre carele Christosu domnulu puse fundamentulu baserecei sale, nu vomu crutiá vré o data curele si ostenele spre a conduce cu ajutoriulu insusi alui Christosu pre nesciutori si retaciti catra acésta unica cale a adeverului si a mantuirei. Totu cine cugeta alt' mentrea aducasi a mente, cá cerulu si pamentulu voru trece, ci nu voru poté trece cuventele lui Christosu, neci a se templá scimbare intru invetiatur'a, carea baserec'a catolica recepú dela Christosu spre a o conserbá, apará si predicare.

Depa acestea, nu potemu mai pucinu a ve tiené cuventu, Venerandi frati, de amaritiunea, ce avemu a semti, vedienduse nu pre de multu in acésta cetate a nostra, presidiulu si centrulu relegiunei catolice, tiii de si pre pucini ca si smen títí, carii despoiati de insusi semtiulu omeniei, cu fremetulu si ingretiosiarea toturoru, nu se spai mentara a celebrá in publicu apapriatu triumfulu dein caus'a pre nefericitei bataie dein la-intru acum desceptata in Elvetia. Care bataia pre afandu o plangemu, atatu prentu sangele ce se versá in acea natiune, prentu pierdiarea fratiloru, prentu cumplitete, indelungele. si pierdiatoriele discordie, prentu urele si imparechiarile, ce se deprendu mai alesu a se reversá spre popora dein bataiele civili, cátu si prentu damnele ce audimu a se fi templatu relegiunei catolice si care inca ne tememu cá se voru mai templá, si in urma prentu sacrilegiele de ase plange template in luptele de inceputu, de carele anim'a se infiora si numai asi aduce a mente.

(Va urmá)

CANTECU POPORANU

LA RECRUTI.

(imitatu)

Veno, sorti se tragemu, frate!
Nu ne ducu cu mani legate
Ca pre vite, ci frumosu
Merge' omu tierei spre folostu.

Nu biráulu ne venéza,
Patri'a ne 'ndetoreza,
De iubirea ei legati
Santem aci 'mpreunati.

Mai serinu tempu ni s'arata,
Patri'a ne este data;
Cei cu anima intréga,
A o apará s' obléga!

Blemu la ol'a cea cu numeri,
Nu ve mai clatiti dein umeri;
Sorte déca v'o lovi,
Soldati prentu tíera-ti fi.

Sei esimu spre apárare
Si spre a ei impacare,
Celu ce bene s'a portá
Cu dafinu s'a'ncoroná.

Mamá! nu e asuprire,
Ca soldatu se me insire;
Pre ea ca pre o mama dulce
Eu s'o aparú me voru duce.

Déc'ai ei fii cu placere
N'omu dá ajutoriu ce ceré,
Dusmani o voru nemici,
Si noi fora tíer' omu fi!

Mámele potu se doréscu
Cá imperatulu se traéscu,
Celu ce pre noi ne sustiène,
Ca lá toti se mérga bene.

Domnii tierei aiba pacé;
Pentru cá de noi le place,
Ceritulu sei insufletiesca,
Poporu, tíera se iubesta!

Porumbitia! las' suspinulu,
Se nu plangi s'ascepti terminulu,
Cum disei, de n'oiu muri,
Mai tardiu ne vomu úni.

Tíer'a-ti cere asceptare
Se'i platescu credentia'n dáre;
Candu de tíera m'amú platitu,
Voiu se fiu casatoritu!

Credemi scumpa! buna legé
Déde tíer'a si al nostr' rége,
Ei ne voiescu fericire,
Se nu fimu dar' cu cartire.

Voiosi s'oru intorce a casa
La parenti si la aleasa,
Si sateni si cetatiani,
De au trecutu bene optu ani.

Bani pre sém'a loru voru pune
Pre usura'n manuri bune;
Pan' fetiorii voru sosí
Sam'a loru va totu spori.

De oiú sosí cu sanetate,
Voiu avé bani pre dreptate
Si ce-i cere oiú cuinpará;
Deci dar' nu te supará.

Pop'a ne va 'ncununare,
Si cu vinu vomu inchinare
Pentru bunulu imperatu,
Si pamentulu aparatu.